

Kamerleden waarnemer bij Presidentsverkiezing en EU-referendum in Moldavië

Van 17 tot en met 21 oktober 2024 namen Eerste Kamerleden [Robert van Gasteren](#) (BBB) en [Rian Vogels](#) (VVD) deel aan de OVSE-verkiezingswaarnemingsmissie in Moldavië als lid van de [OVSE Parlementaire Assemblée](#) (OVSE PA). In totaal waren er ongeveer 300 internationale waarnemers actief, waaronder 37 leden van de Parlementaire Assemblée van de OVSE, 29 van de Parlementaire Assemblée van de Raad van Europa en zeven leden van het Europees Parlement. De bevolking werd gevraagd zich uit te spreken over een nieuwe Presidentskandidaat en over een grondwetswijziging die de weg vrij moet maken voor het EU-lidmaatschap.

Verkiezingen grotendeels eerlijk verlopen, ondanks grote zorgen vooraf

Tevoren was reeds sprake van zorgen rond Russische inmenging in de verkiezingscampagne. Het Europees Parlement nam op 9 oktober jl. een [resolutie](#) aan, waarin ze hiervoor waarschuwde en steun uitsprak voor de strijd van Moldavië tegen misinformatie. Tevens waren er gegronde vermoedens van grootschalig ronselen van stemmen, in het bijzonder ten aanzien van het referendum. Niettemin was de conclusie van de waarnemingsmissie dat de verkiezingen op de dag zelf grotendeels ordelijk en eerlijk zijn verlopen en efficiënt en professioneel waren georganiseerd. De opkomst was met 51,7% hoger dan bij de vorige twee Presidentsverkiezingen. Een complicerende factor daarbij was het grote aantal Moldaviërs dat verblijft of woont in het buitenland. Speciaal voor deze groep waren er 231 stembureaus geopend in verschillende landen en was het voor het eerst mogelijk om in zes landen per post te stemmen. Voor de ongeveer 250.000 stemgerechtigde inwoners van Transnistrië, een eenzijdig uitgeroepen autonoom gebied binnen Moldavië, waren dertig aparte stembureaus ingericht op het door de Moldavische autoriteiten gecontroleerde grondgebied.

Waarnemers grondig voorbereid voor lange dag

Voorafgaand aan de verkiezingsdag op 20 oktober werden de waarnemers zorgvuldig op de hoogte gebracht van de actuele situatie in Moldavië door de staf van het bureau voor democratische instituties en mensenrechten van de OVSE (ODHIR). Tevens konden de waarnemers van gedachten wisselen met vertegenwoordigers van de verantwoordelijke autoriteiten ter plaatse, maatschappelijke organisaties, de media en een enkele Presidentskandidaat. Als onderdeel van de voorbereiding spraken de Eerste Kamerleden met de Nederlandse ambassadeur in Moldavië, Fred Duijn. De verkiezingsdag begon voor de waarnemers met het aanschouwen van de opening van een stembureau en eindigde met de observatie van de sluiting van een ander stembureau, en de telling van de stemmen aldaar. In de tussentijd bezochten zij ieder ongeveer tien stembureaus in de nabijheid van Chisinau. “De verkiezingen waren een feest van democratie. Bij veel stembureaus werd buiten vrolijke muziek afgespeeld en binnen troffen we burgers aan die de hele dag op gepaste wijze een oogje in het zeil hielden. Elke stembus was van opening tot en met het tellen van de stemmen voorzien van een camera met opnamecapaciteit,” zei Robert van Gasteren die zowel waarnam in de stad als op het platteland. Rian Vogels bezocht op andere plekken stembureaus. “Vol toewijding werden in de stembureaus de procedures gevolgd, heel professioneel. Bijzonder dat bij de opening van het stembureau het volkslied werd afgespeeld,” aldus Vogels. Het is volgens haar belangrijk in internationaal verband toe te zien op een correct en eerlijk verloop van verkiezingen en te zien dat democratie werkt.

Tweede ronde op 3 november

Een recordaantal van 11 kandidaten had zich verkiesbaar gesteld voor het Presidentschap. Geen enkele daarvan wist in de eerste ronde een absolute meerderheid te behalen. De twee kandidaten

met de meeste stemmen; de zittende President Maia Sandu (42,5%) en voormalig Procureur-Generaal Alexandr Stoianoglo (26%) zullen het in de tweede ronde op 3 november a.s. tegen elkaar opnemen. Een bijzonder kleine meerderheid van de stemgerechtigden (50,38%) sprak zich uit voor de grondwetswijziging, die nodig is voor toetreding tot de EU. Het verschil met de tegenstanders bedroeg iets meer dan 12.000 stemmen.

Zie ook het [persbericht](#) van de OVSE PA en het [statement](#) van de OVSE over de voorlopige bevindingen en conclusies.